

Petneba: Grossmann Mór 7.50, Reiner Lajos 5.54, Willinger Salamon 3.85, Glücklich Aladár (H. nánás), Grossmann Jenő, Spitz Menyhért 3—3, Fogel Ignác, Grossmann Géza, Grünwald Sámuel 2-2, Rochlitz I. 1.81, Hitter J., Rochlitz S. 1—1, kisebb ad. 1.51. *Összesen P 37.21.*

Pomáz: Márkus Imre 11.60, Berkovits Rezső 7.60, Groszmann Izrael 5.34, Goldberger Jenő 2.70, ifj. Groszmann Dezső 2.58, Berger Dávid, Epstein Lajos 2.50—2.50, Hajdu Károly 2.46, Fürst Lipót 2, Weisz O. 1.60, Ullmann Á. 1.36, Groszmann J. 1.30, Kohn M. 1.04, kisebb ad. 2.32. *Összesen P 46.90.*

Porószló: Altmann Andor, Barna Árpád, Frank Géza 2—2, Klein D., Pataki I., Reiner S., Schwartz V., Steiner Testv. 1—1, kisebb ad. 5.40. *Összesen P 16.40.*

Pápa, Siür-egylet 22.90, *Penészlek* 4.50, *Pestújhely* 18.50.

Robod: Grünwald I. 4, Kupferstein S. (Kisvárdai) 3, Paplanos J. 1.18, Katz L. 1, Katz A., Spira A. 0.90—0.90, kisebb ad. 7.48. *Összesen P 18.46.*

Rákospalota 59.99.
Sajókaza: Adler V., Kohn I., Rosner I., Weisz M. (Vadna) 2—2, Dávidovits I. 1.50, Rosner S. 1, kisebb adományok 0.90. *Összesen P 11.40.*

Szany: Krausz Jenő, Krausz Mór z. l. 4.70—4.70, Weisz Géza 3.50, Pollák Jenő 3.10, Krausz M., Roth B. 1.70—1.70, kisebb ad. 4.55. *Összesen P 23.95.*

Salgótarján Tiferecz Bachúr 23.50, **Szegi** 12.72, *Szikszó eddig befolyt* 25.

Tiszaadony: Braun Abraham 3.28, Szabó Herman 3, Goldstein Zoltán 2, Goldstein Adolf, Goldstein Áron 1—1, kisebb ad. 1.84. *Összesen P 12.12.*

Tolna: Stern Miksa 5, Beck Manó, Freund Sándor 2—2, Augenstein T., Reich G., dr. Simkó P. 1—1. *Össz. 12.—Tiszaadony: 16.20.*

Vésztő: Láng Gy. 3, Elefánt Jenő, Friedmann Jenő, Moskovits J., Schwartz Ede 2—2, Ginczler A. 1.50, Altmann L., Baum M., Kertész J., Schwartz L. 1—1. Kiseb. adományok 3.80. *Összesen 20.30.*

Vásárosnamény 32.50 (már kimutatva 46.10,) *összesen* 78.60, **Vasvár** 23.70, **Zalalövő** 34.50.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szövegszerű beiktatása 16. vaslagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is.

MEGNOSITENEM 26 éves, *talmidichom r'jörösomajim*, biztos állásban lévő, nagyműveltségű, angolul-németül beszélő fiamat, esetleg benősüléssel. Levelek *„Ezen-chösa”* jellegre *Blockner* hirdetőirodájába, *Városház-utca 10.*

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrecióban tartjuk.

ROKONOM részére benősülésre keresek vidéki gazdagság és jószág kezelésében jártas vallásos egyént. Jelige: „48 év körülit.”

KERESEK kis családhoz megbízható, jól főző zsidó házvezetőt cseléd mellé. Jó fizetés, családias bánásmód. Cím kettőslapon a kiadóban.

JÓMEGJELÉNÉSŰ fiatal bócher, kinek szép hangja van, elvenne olyan leányt, aki által Amerikába kijuthatna. Jelige: „Diszkrejt legyen.”

PEKTANULÓNÁK felveszek. jó vallásos házból való, 6 elemít végzett, 16. évét betöltött, erős fizikumú fiút. Gombó Jakab, *Salgótarján.*

NYOMDÁSZ-segéd, perfect szedő-nyomó, állást keres. „Szombattartó.”

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

NÉGYÉVES gyakorlattal, külső-belső munkában jártas szombattartó fiatal tisztviselő *fatelepre* elhelyezkedne. Jelige: „18 éves”.

FIATAL tanítónő kerestetik kislány mellé, Szombathelyre. Teljes ellátás és fizetés. Jelige: „Lelkiismeretes”.

KORREKCIÓKÉRESEMRE, idegen nyelvek tanítására kitűnően képzett tantereket, bármilyen irodai munkára elsőrangú munkaerőket ajánl a MIEFHÖE (Magyar Izraelita Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Egyesülete) IV. Királyi Pál-utca 9. Telefon: 183-379.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronként 1 P)

Csöbel Rózsi Budapest és *Stern Sándor* főként Balassagyarmat jegyesek.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11.** Budapesti telefon 495-119. *Ékszerterveződetag.*

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, onkolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ
paróka- és nő fodrász.

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Fontos

figyelmeztetés!

Figyelmeztetjük híveinket, hogy a VII., Dob-u. 27. sz. alatti

Budapesti Husárugyár Skrekrt tréfo árut gyárt

s így a fenti helyen levő főzletben, valamint egyéb budapesti és vidéki fióküzleteiben

forgalomba hozott összes gyártmányai

úgy mint: füstölthús, szalámi, virsli-félék, konzervek és egyéb termékek kimondottan

n'vélo és tréfo
és annak élvezése vallástörvényi szempontból szigorúan tilos!!

A bpesti aut. orth. izr. hitközség rabbisága és előjárósága.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייב

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 60.791.
Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

KÜZDENI ÉS BÍZNI

E hét szerdája emlékeztet nap lesz a magyar közéletben, amennyiben a képviselőházban súlyos politikai következményeket előidéző összecsapás támadt arról, hogy a Felvidék visszacsatolása alkalmából szükséges reform-intézkedéseket miképpen fogantatosítsák, de úgy hogy a magyar alkotmány szellemét sérelem ne érje. Óvatosan fejeztük ki magunkat, amivel dokumentálni akarjuk azt, hogy mint az orthodox zsidóság vallási szolgálatában munkálkodó lap, a küzdelem látszólag csupán közvetve érint bennünket, de valójában nagyon is érint, mert az eldöntése életorsunkat determinálhatja, jövőnkét meghatározhatja. Hiába akarna valaki arra a kényelmes álláspontra helyezkedni: „én nem politizálok”, — mert ezzel csak naiv és kényelmes frázist hangoztatna, hisz lényegében véve a politikától függ mindennapi kenyérünk és megélhetésünk és hogy zsidó vonatkozásba kerüljön a dolgot: a s'chitó eltiltásától a zsidótörvényen keresztül az iparigazolványok kiadásának szüneteltetéséig minden. Pártoktól eltekintve általánosságban mégis csak azt kell mondanunk: legbensőbb szívügyünk, hogy az ország ezeréves alkotmánya megmaradjon a maga intakttságában, mert ez biztosíték arra, hogy nem lesz urrá ebben az országban sohasem a régi felfogásokat futbadobó jogcsorbítás. Ne mondja senki sem, hogy ez zsidó önzés. Mert ilyen alapon a gyengének az önzése, hogy a társadalomban a jog érvénye maradjon fenn és az ököljog korszaka ne következék be.

A képviselőház vitájában a később lemondott kormányelnök a földkérdésről és a zsidókérdésről szólva a következőt mondta:

— *Ami az utóbbi kérdést illeti, a párt előtt már kifejtettem azt az álláspontomat, hogy az a megoldás, amelyet a parlament tavasszal megszavazott, nem nyújt elégséges bázist a kérdés megoldására és ennek következtében a kérdés újbóli felmerülésével kell számolnunk, ezzel szembe kell néznünk és olyan megoldást kell létrehozunk, amely Magyarország lelki megbékélését szolgálja és ezt a kérdést lehetőleg teljes mértékben leveszi a napirendről. Ez a kérdés most áll kidolgozás alatt és amíg az összes szempontok és kívánalmak szemmel tartásával a kormány javaslata ki nem alakul, idő előttinek tartanám a kérdést idehozni.*

Ha mód nyílnék nyugodt megbeszélésre, akkor meg kelene állapítani, hogy különös felfogás az, hogy akkor, amikor a legnagyobb szeretettel testvéri kezét nyújtunk idegen nemzeti-ségi polgárok ezreinek, sőt garanciát ajánlunk fel nekik, sajátos kulturájuk és népi sajátosságuk fenntartására, ugyanakkor rekeszük ki a magát izig-vérig magyarnak valló és a nemzettel teljesen egybefort több mint félmillió magyar zsidót a magyar közösségből! (?)

Hát az a magyar fajvédelem, hogy a szlovák, a sváb, a bunyevác mind százszázalékos magyarnak számítson, de a zsidó-vallású magyar, az nem?

Talán a gazdasági helyzet okozza az ezen a téren való radikális eljárást? Az újságokból kiderül, hogy az átképzéssel és a zsidótörvényvel kapcsolatos teendők elvégzésére kinevezett miniszteri biztos megállapította, hogy az elbocsájtandó zsidó alkalmazottak helyébe nem lehet elegendő nemzsidót alkalmazni, mert egyszerűen nincs elég alkalmas ember. Tehát: embereket kidobni az állásukból, de úgy, hogy másokat nem lehet behelyezni — eddig lehetetlen eljárás volt, amelyet csak úgy lehet igazolni, hogy sutba dobjuk a régi felfogást és új morált hirdetünk, amelynek az alapelve: „a gyengébb örüljön, hogy él, mert ugys csak addig él, amíg mi akarjuk.” De éppen ez a felfogás ellenkezik az évezredes magyar alkotmánnyal, ha csak nem volt üres frázis, amit ifjúságunkban tanultunk a magyar történetből, IV. Béláról, I. Ferenc Józseféről, Kossuth Lajosról, gróf Tisza Istvánról. A biblia szerint Salamon a bölcs király úgy ismerte föl a nem valódi anyát, mert utóbbi azt mondotta: „*a gyermekét ketté kell vágni, sem az anyám ne legyen, sem a tiéd ne legyen*”. Mi azonban mindig úgy éreztük, hogy Hungária mindenkor a mi édesanyánk volt. Az igazi anyának az volt az álláspontja: inkább áldozatot hozni, de nem szabad a gyermeket kettévágni és elpusztítani.

Mindannyian tudjuk, hogy husz év óta nem neveztek ki egyetlen zsidó köztisztviselőt az állami közigazgatásba, a katonasághoz, a rendőrséghez, nem jutott be zsidó a nagyüzemekhez, a Beszékhez, a Villamos Művekhez, a MÁV-hoz, közismert dolog a Hangya, az OTI, a MABI zsidómentes volta. Ezt a visszasságot a zsidóság fájdalmasan érezte, de kezdett beletörődni, kezdődött a lassú átorientálódás. Ha a keresztény magyarság valóban nincs eléggé képviselve a gazdasági életben, akkor az átrétegződést fokozatosan meg lehet valósítani. A latin közmondás szerint: „*legyen meg az igazság, még hogyha a világ tönkre is megy*.” De azért a tönkretevéssel magával még nem tettünk eleget az igazságnak.

Csak ilyen szempontból kell elfogadnunk annak a beszédnek a gondolatvezetését, amelyet e héten Miskolcon Farkas István püspök mondott.

— *Meg kell tanítani ifjainkat arra, —* mondotta a püspök — *hogy minden foglalkozás becsületet szerző. Ki kell gyógyítani abból a nyavalyából, hogy mi csak katonai és jogász-nemzet vagyunk. Nekünk a munka becsületét újra visszaszerző nemzettel kell válni. Legyünk különbek, mint mások, ezzel a lelki fegyverrel kell a magyar ifjúságot a gyakorlati élet útjára vezetni. Iró, tudós, költő, jogász, földművelő magyar, iparos, művész, lekipásztör, izig-vérig úr, de jó kereskedő is lett volna és lesz is ez a nemzet fiain keresztül, ha erre is ráneveljük őket. Ez az egészségesen megoldott zsidókérdésnek is a kulcsa.*

Nagyon helyes ez a kifejezés: „*ránevelés*”, de ez magában foglalja annak a megállapítását, hogy pár hónapja átképzés még nem ránevelés, még ha az állások várják is az elhelyezkedőket.

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szőrmeáru elismerien jutányosak

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-034

Függöny tisztításra is Király gőzmosóda festő vegytisztító

VII. Király u. 15. (Holló utcai oldal) Tel: 131-335. VII. Dohány u. 5/B. Tel: 131-546. XIII. Hajdu u. 12. Tel: 290-506.

Ide kívánczik az is, amit az új felvidéki miniszter hangzott: *A felvidéki magyarság megtanulta azt, hogy bűn az osztályharc, a belső egyenlenség, a pártok harca. Ellene van minden széttagozódásnak akár világnézeti, akár párt- vagy osztályalapon áll. Ha boldoggá tudjuk tenni a magyar szántóvetőt, ha a nemzet méltóságához mért kenyeret tudunk adni a munkásnak és az intelligencia átvezetve a nemzetközösség nagy feladatait, vállalja a többi társadalmi osztállyal együtt a nemzet vezetését, akkor meg tudjuk teremteni az egységes szellemiségű erős magyarságot. Es ehhez az erős magyarsághoz majd érdemesnek fogja találni a csatlakozást a kárpátorosz, a szlovák és a többi nemzetiség.*

A miniszter úr bizonyára nemcsak a világnézeti harcokat itéli el, hanem a fajgyűlöletet, hisz ő arról is szól, hogy a nemzetiségeket magunkhoz vonzzuk és ezt fajgyűlöleti alapon soha nem lehet elérni.

A zsidótörvény revíziója, ill. méltánytalan súlyosbítása elhalasztódott egyelőre. De nem szabad illúziókat táplálnunk,

amikor egy ellenzéki vezér igen egyszerűen akarja a dolgot elintézni. Eckhardt Tibor a szerdai ülésen a főkérdésről és a zsidókérdésről beszélve ugyanis a köv. mondotta:

— *A második kérdés, amelyet sürgősen meg kell oldani, valóságos nemzeti szégyen, a szellemi és fizikai munkanélküliség kérdése. Itt kell megoldani a zsidókérdést fajvédő alapon.*

Pár ezer zsidó kidobása tehát nem elég, ez a munkanélküliség csak egy kicsiny részét oldja meg rövid időre Eckhardt szerint. Természetesen azonban kétség nem fér hozzá, hogy a még végre sem hajtott zsidótörvény súlyosbításának számottevő ellenzője lesz, különösen a felsőházban.

Visszatérünk oda, ahonnan kiindultunk fejtegetésünk elején és a képviselőházban történtek hatása alatt azt valljuk, hogy *ameddig vannak férfiak, akik kiállnak az ezeréves magyar alkotmány, a magyar lovagiasság, a magyar gentleman felfogása mellett, addig nekünk, magyar zsidóknak nincs okunk a kétségbeesésre. A dicső magyar mult kötelez elsősorban az önma- gához való hűségre. Ebben bizakodunk kell.*

Weizmann optimizmusa

Egy londoni cionista naggyűlésen érdekes beszédet mondott Weizmann cionistavezér. A beszéd egyes részletei közlebről érdekelhetik közönségünket is, minél fogva kivonatossan az alábbiakban adjuk:

— Még mindig annak a csapásnak a hatása alatt állok, amellyel a németországi események sújtottak. Súlyosabban érintett ez, mint az elmúlt husz esztendő mármilyen más eseménye. A csapás annál nagyobb, mivel alig tehetünk valamit ezen borzalmas megakadályozására.

— Az arabokkal való megegyezésről is sokat beszéltek a szónokok. Mindig is híve voltam az arabokkal való megegyezésnek. Nem akarom emlékeztetnie idezni azt az egyezményt, amelyet husz évvel ezelőtt kötöttem Fejzal királlyal, hanem csak azokra az erőfeszítésekre szeretnék mutatni, amelyek azóta történtek a mi részünkről Palesztinában és más arab országokban. Minden lehetőséget megvizsgáltunk, de mindenütt az volt a főkövetelés, hogy szüntessük be a zsidó bevándorlást. Engedhetünk mi egy ilyen követelésnek? Nincs értelme itt üres frázisoknak a megegyezésről, ha nincs konkrét lehetőség egy ilyen megegyezésre. Felmerültek ugyan különböző tervek és javaslatok, de mind zsidó körökből, nem araboktól.

— A „zsidó állam” tervét ellenséges erők nyomása alatt ejtették el. Én ma is azt hiszem, hogy a felosztás sémája a helyes út. Palesztina tulajdonképpen már most fel van osztva és a jövőbeni fejlődés kétségtelenül ehhez fog vezetni. Sok nehézség és vérontás után egy napon még vissza fog térni ez a terv. Az én véleményem szerint ez a legjobb séma Palesztina felépítésére.

— Mi lesz a jövő? A kormány nyilatkozatában kijelentette, hogy ha nem lesz más út, akkor maga fog dönteni. Nem derül ki azonban, hogy milyen lesz ez a

döntés. Új világ van kialakulóban, amely nem sok jót ígér számunkra és ennek a világnak az adottságai között, azzal az anyaggal kell építenünk, amellyel rendelkezünk. A cionisták mindig mondták, hogy a népek el fogják venni a zsidók pénzét, de nem hittek nekünk. Ha csak egy töredékét kaptuk volna annak a pénznek, amit elraboltak a zsidóktól, úgy nagy dolgokat tudunk volna művelni Galileában, Negevben és az ország más részeiben.

Weizmann ezután egy új tervről beszélt, amely egy nagy zsidó világkonferenciának az összehívását irányozza elő, Palesztina ügyében.

— Néhány prominens zsidó személyiséggel beszéltem erről a tervről — mondotta Weizmann. — Egy, az egész zsidó világot átfogó nagy alap megteremtésére gondolok. Az amerikai zsidóság megmutatta, hogy tenni lehet valamit ebben az irányban. Az amerikai zsidóság úgy szólalt meg, mint egy ember. Elérkezett a nagy erőfeszítések és áldozatok ideje. Nem lehetünk nyugton. Meg kell szilárdítanunk pozíciónkat és új dolgokat kell teremtenünk. Csak ez segíthet rajtunk. Bízom abban, hogy minden nehézség ellenére győzedelmeskedni fogunk.

**SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
SZÜCS
SZALONJÁBAN
ZEREZZE BE**

Esküvőkre belépők kölcsönzése!
• Szombaton zárva.
BUDAPEST
DOROTTYA UTCA 9 A
TELEFON: 187-181.
Rendelések, átalakítások, prémezések,
legfinomabb minőség és kivitelben.

Smad-járvány

Utóbbi időben újból erősen lábrakapott a kiterési járvány úgy Magyarországon, mint a szomszédos államokban. Az is előfordul hogy a kiterésést bejelentő, orth. rabbizhoz téved.

Ezzel kapcsolatban szomorúan időszerű feleleveníteni egy esetet, amidőn még a régi jó időkben boldogult Reich Koppel budapesti főrabbinál megjelent egy férfi, két tanuval és bejelentette neki, hogy kilép a zsidóság kötelékéből és áttér a keresztény hitre. Együttal kérte a főrabbit, adna neki egy iratot, amelyben igazolja, hogy kiterésének bejelentését tudomásul vette.

A főrabbi természetesen mindenképpen igyekezett őt ezen lépésről lebeszélni, a kiterőnek minden felhozott érvét megcáfolta és szép szavakkal kifejtette neki, hogy a zsidóságon belül is megtalálhatják még boldogulásukat. De az idegen jövevény nem engedte magát meggyőzni és egyre hajtogatta, hogy a főrabbi adja ki neki a törvény által előírt aktát arról, hogy ő a kiterési szándékát a rabbinátusnál előírás szerint bejelentette.

A szentéletű rabbit viszont nagyon bántotta, hogy pont ő nyújtson segédkezet ahhoz, hogy egy zsidó a legnagyobb bünt kövesse el. Végre mentőgondolata támadt és így szólt a hűtlen hívőhöz:

— Tudja-e Ön, hogy tulajdonkép kihez is jött kiterését bejelenteni?

— Hogyne tudnám: főtisztelendő Reich Koppel kir. tanácsoshoz, a budapesti orthodox izr. hitközség főrabbijához!

— Látja, uram — mondja a rabbi — hogy nem jó helyre jött. Mert én az orthodox zsidóknak vagyok a főrabbijam, ha pedig Ön ma ott tart, hogy minden áron ki akar térni, akkor Ön már rég nem orthodox zsidó. Mit keres tehát Ön nálam?

A német eseményekhez

Árják is könnyeket ejtettek a berlini zsinagógák pusztulásának láttára — A bécsi, gráci és saarbrückeni pogrom — A világ megmozdulása a példátlan zsidóüldözések ellen

A „Times” berlini tudósítójának jelentése szerint a tudósító maga látta, amint árja férfiak és nők könnyes szemüket törölték a zsidó templomok és üzletek pusztulása láttán.

A zsinagógák felgyújtásának részletei már ismeretesek. Hajnali négy és öt óra között fiatal náci-legények csoportjai indultak el a különböző berlini zsinagógákba. Benzinnel öntötték le a padokat, az előimádkozóállványt, a frigidát, majd meggyújtották. Ez a magyarázata annak, hogy a tűz oly rohamosan terjedt tova.

A München-strassen lévő zsinagógát is előkészítették a felgyújtásra, itt azonban közbelépett egy rendőrkapitány, aki lebeszélte őket a dologról, mondván, hogy a tűz könnyen átharapózhatik a szomszédos házakra. Csak a kapitány tanácsának köszönhető, hogy ezt a templomot is nem gyújtották fel.

A Friedrich-strasse környékén, amely a német főváros komoly kereskedelmi centruma, ajtókat, asztalokat, székeket és más berendezési tárgyakat törölnék az utcán. A pogromhősök nemzsidó üzleteket is összeromboltak, mert azokat zsidó tulajdonban lévőnek nézték.

Frankfurt am Mainban, ahol kivétel nélkül az összes zsinagógákat elpusztították, az utcákon és a lakásokban összefogdosták a zsidó férfiakat, akiknek családjait komoly élelmiszerhiány fenyegeti. Kölnben és vidékén, valamint Münchenben is éhínség fenyegeti a zsidó lakosságot. *Belső német segítség lehetlenné vált, mivel az összes zsidó vezetőket le vannak tartóztatva és a hitközségek, valamint a szervezetek hivatalait a zsinagógák módjára elpusztították.*

Rettenetes dolgokat jelentenek Saarbrückenből, ahonnan az összes zsidó férfiakat a rabbival élükön koncentrációs táborokba vitték, lakásaikat és üzleteiket kifosztották és elpusztították. A koncentrációs táborokba szállítatásuk során — az ITA jelentése szerint — a város egyik terén körbe futtatták a szerencsétleneket, parancsra táncolni, énekelniök és imádkozniök kellett, majd a városi lo-

solókokkal rájuk spricceltek. Ezután a Futter-strassei zsinagóga elé vonultat- ták őket, ahol az egyik zsidóra ráparancsolták, hogy gyújtsa fel a templomot. Amidőn minden kínzás dacára vonakodott a parancsnak eleget tenni, addig ütötték-verték, míg végre a helyszínen kiszenvedett. *A martir neve: Léwy Morrol.* Ezután egy másik zsidó, akinek nem volt meg a bátorsága a kilátásba helyezett torturával szembezállni, gyújtotta fel a zsinagógát.

A bécsi zsidópogromok több mint 40 halálessel végződtek. — Rémséges dolgokat jelentenek Grácból is.

A londoni „Manchester Guardian” tömeges rejtélyes haláleseteket jelent a buchenwaldi koncentrációs táborból ...

*
Zürichből táviratozzák: A zürichi kanton egyházi tanácsa proklamációt bocsátott ki, melyben többek között a köv. foglaltatik:

— *Felháborodással és szörnyűséggel éltük át az északi szövetségiállamban végbement zsidóüldözést, mely kegyetlenségében és szívtelenségében minden eddigit messze felülmúlt. Nem szabad hallgatnunk! Keresztény kötelességünknek tekintjük, hangosan kilkiáltani a világra: borzasztó igazságtalanság, a zsidóságot, melynek mint minden más népnek, joga van a léthez, minden elképzelhető eszközzel megsemmisíteni akarni. Kérjük T-ent, vegye oltalma alá az üldözöttet és óvja meg a svájci népet a zsidóüldözések gyalázatától.*

A zürichi kanton összes templomaiban gyűjtést eszközöltek az üldözött német zsidók javára.

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök utasította a munkaügyi minisztériumot, hogy a látogató vízumokkal Amerikában tartózkodó mintegy 15.000 osztrák és német zsidónak a rövidesen lejáró tartózkodási engedélyt egyelőre 6 hónappal meghosszabbítsák. Egyébként az Egyesült Államok külügyminisztériuma azzal a tervvel foglalkozik, hogy a jövő kvóta-évben 81.000 német menekült bevándorlását engedélyezze olyképpen, hogy az egy évre engedélyezett 27.000-es kvó-

tának 3 évre megfelelő 81.000-et egyszerűen engedje igénybe venni.

Londonban az alsóház ülése határozati javaslatot fogadott el, mely szerint

az alsóház mélyeséges együttérzését fejezi ki, bizonyos Európában élő faji, politikai és vallási kisebbségekkel szemben tanúsított sajnálatos bánásmód felett.

Kijelenti továbbá az alsóház határozati javaslatát, hogy a menekült-kérdés egyre fokozódó súlyosságára való tekintettel üdvözlőné a nemzetek azonnali közös együttműködését az együttes politika biztosítására, beleértve az Egyesült Államokat is.

Berlinből érkezett jelentés szerint vasárnap az összes németországi evangélikus templomokban a lelkesek imát mondtak „mindazokért, akik szenvednek.”

Jeruzsálemi jelentés szerint a „Vaad Leumi” (palesztinai zsidó nemzeti tanács) akciót indított a tel-avivi városi tanácsal és a jeruzsálemi és haifai zsidó közéleti tanácsokkal karöltve, hogy tizezer németországi zsidó gyermeknek a beutazását Palesztinába adóptálás útján lehetővé tegyék.

Felszólították az összes palesztinai zsidó törvényhatóságokat és közéleti tanácsokat, hogy készítsenek azonnali regisztert azokról a családokról és intézményekről, melyek gyermekek adóptálását elvállalják. Az idevonatkozó proklamációjában annak a véleményének ad kifejezést a „Vaad Leumi”, hogy zsidók más országokban is hasonló akciókat tesznek folyamatosan a „Vaad Leumi”-nél máris számosan jelentették be adóptálási készségüket.

A jeruzsálemi zsidó szervezetek máris táviratoztak a Jewish Agency-hez, amelyben kötelezik magukat arra, hogy abban az esetben, ha az angol kormány lehetővé teszi 10.000 németországi zsidó gyermek palesztinai beutazását, úgy a kiutaztatás és letelepítés költségeit viselik és hajlandók a gyermekek elhelyezését is biztosítani.

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllal készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Az egyik párizsi lapban a köv. írja az ismert francia publicista Genevieve Ta-bouis asszony: „Prominens személyiségek, akik a szerencsétlen Grünspan által megölt vom Rath temetésén Düsseldorfban résztvettek tanúi voltak annak, amint Hitler vezér és kancellár mintegy husz személyes kísérete élén a gyászoló szülőknél részvétét kifejezte és utalt arra, hogy a német nép megfelelően reagált a párizsi gyilkosságra és hogy további retorzió is lesz. Erre az elhunytak atyja nyugodtan és higgadtan kijelentette a vezérnek,

A pogromok után

A hét elején lassan-lassan megindult valamelyes gyenge önségély-akció. Amint Berlinből jelentik, egyes immár szabadlábra helyezett zsidó szociális munkát kifejtők összeköttetéseket létesítettek a birodalom számos izolált hitközségével, melyeknek segélyalapja kimerült, vagy lefoglaltatott, ill. melyeknek tagjai nélkülöznek, sőt az éhségnek vannak kiszolgáltatva. Hír szerint ezen hitközségek felszámolására már rendelkezésre állnak pénzügyi összegek külföldről. Amint a pogrom ki-tört, akkor éppen folyamatban volt a zsidó téliségély akció, melyre a birodalomban 77.000, Ausztriában 70.000-en voltak ráutalva. Ezen munka, mint minden más zsidó jótékonyági akció hirtelen félbeszakadt a pogromok által. Berlinben még mindig nem engedték meg a hitközség jótékonyági ügyosztályának a segélyek kiutalását, a leveleskönyvek megnyitását azonban már megengedték.

A német és osztrák zsidók kivándorlási mozgalma szünetel jelenleg. A pénzügyi hivatal rendelete értelmében egyelőre nem adhatók ki zsidók számára a kivándorlás engedélyezéséhez szükséges u. n. „adóagálytalansági” bizonylatok. Ez az intézkedés valószínűleg a milliárd kártérítés kivetésével van összefüggésben. A Palesztina-hivatal sem dolgozhat egyelőre. Jóllehet f. hó 21-én, hétfőn száz zsidó kivándorló indult el Berlinből Palesztinába, ezeknek az okmányai már régebbről teljesen rendben voltak.

miszerint nem kívánja, hogy fiának korszója a zsidókon való bosszúállás plattformjával felhasználtsék. Még hozzáfűzte, hogy a fiatal Grünspan lényegében a kétségbeesztő helyzetben lévő hozzátartozóihoz való szeretetében követte el gyászos cselekedetét. — Az összes körülállók megjegyezték, hogy az apa ezen kijelentése végtelenül megdöbbentette a kancellárt, aki ezután Florián körzetvezető kíséretében szótlanul eltávozott. A vezér tervbevett gyászbeszéde elmaradt. Most komolyan aggódnak az apa sorsáért.”

November 24-én csütörtökön Dévény régi magyar, jelenleg csehszlovák határmenti községet is birtokba vette Németország. Dévény régebben híres zsidó hitközség volt, utóbbi időben azonban csak pár zsidó lakott ott, akiknek most természetesen hirtelen el kellett menekülniük. Dévény elcsatolása nagy lehangoltságot keltett Magyarországon, de különösen nagy megdöbbenést váltott ki a szomszédos Pozsonyban.

A heti szidrához

Közlő: Fischer Herman szécsényi főrabbi.

Egy kihatásaiban még ma is érezhető családi dráma bontakozik ki szemünk előtt.

Jiczchok megakarja áldani elsőszülött fiát, Ešovot. Azonban míg ez teljesíteni igyekszik apjának kérését és vadat ejt; Rivkó az általa kedvelt gyermekkel, Jákobbal, meghiusítja az apa szándékát. Becsapja Jiczchokot, aki Jákobot áldja meg. Magasra csap a testvérharag perzselő, pusztító lángja...

Ha tüzetesen megvizsgáljuk az események lefolyását, tisztán látjuk, hogy a dráma főmozgatója — Rivkó. Tudja, érzi, érti és belátja, hogy Jákob az Istenel és emberekkel „tökéletes ember” a végsőkig fog tiltakozni minden olyan lépés ellen, amely nem teljesen egyenes. Rivkó tehát igyekszik, hogy minden ellenkezés útját elvágja. Kemény lesz, nem

tűr ellentmondást, vak engedelmességet követel: hivatkozva a gyermeki kötelességre (27. fej. 8). Nem várja el fiától, hogy előnyökért lelkiismereti konfliktusba kerüljön. A történetű igazságtalanság minden ódiáját és következményét magára vállalja (27. fej. 13). S valóban, amit Jákob tett az mind csak gyermeki engedelmességből, anyja iránti szeretetéből fakadt.

Mi volt Rivkó célja?

Fontoljuk jól meg: ha csak az lett volna az ő célja, hogy ezen család által az atyai áldás a fiatalabb gyermekének fejére szálljon, — miként lehet az, hogy nem gondolt arra, hogy eljárásával ép az ellenkezőjét fogja elérni?! Áldás helyett átkot, szeretet helyett gyűlöletet. A vak atyát be lehet csapni; de nem lehet megtevesztetni a Mindenhatót, a Mindentudót, a Mindenlátót, a minden áldások kútféjét és forrását! aki Ábrahámnak az emberi élet vezérelvül az „igazság és egyeneség” gyakorlását tűzte ki. De azonkívül: világos volt a tragédia bekövetkezése. Ki kellett tudnia a családnak — ahogy Észov megérkezik. Mi volt tehát a célja Rivkónak? Csak úgy, csak akkor, ha az elmaradhatatlan felfedezést előre tervbe vette Rivkó — csak akkor nyer az egész eljárás értelmet.

Mintegy bevezetésként történetünkhöz olvastuk, hogy miként ütötte Észov kétszeresen arcul a nagy és fenséges ábrahám hivatást, amidőn két pogány nőt vett feleségül. Ha valami felnyithatta Jiczchoknak szeméit és megmutathatta Éšovnak az ábrahám hivatásra való méltatlanságát, akkor ép ez lehetett az. Mindazonáltal mit látunk? Jiczchok hívja idősebb fiát Ešovot, hogy megáldja, az ábrahám ház jóvendőbeli vezetőjévé és irányítójává tegye. Mily kitűnően tudhattott Éšov „ajkával vadászni” (csájid b'fiv), mily egyszerű képzetű lehetett, hogyha ő ábraháméletének dacára is megtudta nyerni apja szívét, megtudta téveszteni itéletképességét!

Ezt kellett egyszer ad hominem bebizonyítani Rivkónak! Nem mást, csak azt akarta megmutatni Rivkó, hogy miképp tudta Ešov Jiczchokot megtevesztetni. Hogy ha őt még egy Jákob, egy „is tam” is be tudja csapni, — mennyivel könnyebb egy Éšovnak a szerepe... És ez — Jiczchoknak Éšovból való kiábrándítása — maradéktalanul sikerült! „Vajechrad Jiczchok charódó g'dajló ad m'ajd — és Jiczchok rettenetesen megijedt.” Ezt bölcsseink úgy magyarázzák, hogy „látta felnyitni maga alatt a Gebinomot”. Látta hogy egy egész életet át félvezette fia aki a „Gehinom” felé vezető úton haladt. A nagy csalódástól lesujtva, megtörve, de annál mélysegebb átérzéssel és őszinteséggel rebegte ajka: „Gam hóruich jibje — legyen is ő (Jákob) áldott!”

(Hirsch S. R. nyomán.)

A visszatért hitközségek történetéből

I. — Dunaszerdahely —

A hitközség virágzás ideje a XIX. század derekára esik és szoros összefüggésben van Rabbi Jehüdo Orzád (Aszód) egyéniségével és működésével. Ez a mester a világ Tóra-zsidóságában ismertté lett Jehüdo Jaale c. responzumgyűjtésében és ennek a műnek bevezetésében élénk képet kapunk a szerző életéről, kora ifjúságától egészen 1853-ig, amikor elfoglalta működési helyét.

Amint neve is mutatja, Aszódon született. Apja szerény szabó volt. De, hogy ebben az egyszerű életkeretben mennyi erkölcsi érték foglaltatott, mutatja egy legzetes körülmény. Apja azt kívánta halála előtt, hogy a koporsójához való deszkákat ácsolják az ő varrósztalából, azt akarta ezzel mutatni, hogy egész életében becsületet munkával igyekezett I'ten utjain haladni, senkit meg nem károsított, a neki átadott szövetet feldolgozta és a maradékot visszaadta s különösen vigyázott arra, hogy a saatinéz tilalmát meg ne szegje. A 8 éves korában elárult fiú elkerült Szügy nógrádmegyei kis helységbe, ahol akkoriban R. Falk Büchler működött és jeles talmudiskolát tartott fenn. Miután a kisfiu tehetsége korán megnyilatkozott, elküldte fivéréhez R. Aron Büchler dunaszerdahelyi főrabbihoz. A tanulásnak, az odaadó kutatásnak éveit követték és mikor 18 éves lett, elhatározta, hogy az akkori idők nagy mesteréhez Nikolsburgba megy, R. Mordecháj Binét országos főrabbi jesivájára. Eletrajzában azt olvassuk, hogy a 18 éves ifjú, könyv nélkül 500 lap gemórt tudott recitálni, valamint rengeteget a vallástörvényi kódexekből (poszkim). Négy esztendőn át tartózkodott ott, amely idő alatt a legszélyesebb lelkikapcsolat szövődött mester és tanítvány között. Az országos főrabbi rábizta jesivájának vezetését, aminek következtében irigyei is támadtak, akik beváldolták azzal, hogy nem viseltetik kellő tisztelettel tanítója iránt. Művének bevezetésében elolvashatjuk, mily gyengédséggel biztosította Rabbi Mordecháj az ő kedves tanítványát további szeretetéről.

22 éves korában visszatért Dunaszerdahelyre, ahol éppen dajon-állás üresedett meg. Érthető, hogy az akkori időben egy olyan községben, amelyben nagy számban élt tudós, aki elláthatta volna ezt a tisztetséget, nem volt könnyű a jelölés. A főrabbi azonban ragaszkodott, volt tanítványához és hogy a dolgot békésen elintézzék, elhatározták, hogy az akkori kor legnagyobb 3 rabbitekintélyéhez: R. Mordecháj Binéhez, a Chaszam Szajférhez

és R. Falk Büchlerhez fordulnak. Mind a három a legmcelegben ajánlotta. Nikolsburgi mestere azt írta róla:

— Olyan járatos a rituáliában, mint R. Tajchonon és magánjogi ügyekben, mint Ráv Nachmon.

A szakértőnek felhívott Chaszam Szajfér levele is fennmaradt, amelyben elmondja, hogy R. Jehüdo, Nikolsburgból Dunaszerdahelyre menet, útközben Pozsonyban meglátogatta a Chaszam Szajfér és egy teljes napot és egész éjjelt töltöttek tudomány eszmecserével, megvitaták a Talmud igen sok nehéz tételét és alkalma volt csodálni fenomenális jártasságát és éles elméjét.

Öt évet töltött Dunaszerdahelyen, utána Réte választotta meg főrabbijául, majd ebből a pozsonyimegyei kisközségből a nyitraimegyei Szenice hívta meg.

Ott találta őt az 1848-i magyar szabadságharc forrongó ideje. Amint ez már történni szokott: minden ilyen izgatott időben, minden forradalmi változáson a zsidók szenvednek a legtöbbet. Amikor a magyarság fölkel az osztrák abszolutizmus ellen és alkotmánya védelmében fegyvert ragadott, Bécs fellázította a nemzeti-ségeket. A nyitraimegyei szlovákokat Hurbán-Miloszláv József pap forradalmasította és a magyarok ellen vezette. Ahol csak átvonult szabadcsapatával pusztított vagyont, életet és ahol zsidó hitközség volt, pogromot rendezett. Mikor Szenicére legelőször jött híre annak, hogy Hurbán közeledik, Peszách első napja volt s a hitközség tagjai nem mertek otthon rendezni szédert, hanem odamentek a főrabbi lakására és részben ott, részben az udvarról hallgatták. Amikor a főrabbi a szédert folyamán érkezett ahhoz a részlethez: „Öntsd ki haragodat a pogányokra,

„REKORD“ a neve
„REKORD“ az ize
„REKORD“ a minősége

Gyártja:
FODOR JAKAB és Tsa. Budapest, X., Malódi-út 17.
Orth. kóser, 100%-os tiszta kókuszszár

akik nem ismernek téged,” — örömhír töltötte meg a várost. Azt újságolták, hogy Hurbán irányt változtatott. Két hónappal később azonban újból veszélyes lett a helyzet, a csöcselék már összesereglett, hogy megkezdjék a rombolást zsidó vagyongokban és fosztogasson. A zajongók élén ezuttal egy német pékmester állott, aki kivont karddal berontott R. Jehüdo lakásába és kijelentette: „Először leszárom a rabbii, azután a többiekét.” A lakásban összesereglett nők és gyermekek elkezdtek sikítani, R. Jehüdo azonban nyugodtan kijött az ő tanházából, talisz és tefilinben öltözött és higgadtan odalépett hozzá. A pék dühöl elborítva ütni akart kardjával, de a keze elcsuszott s — saját balkezét vágta le. Ez nem legenda! Utána még évekig elélt. Valahányszor ez a pék végigment az utcán, későbbi években is; nagy hálával gondoltak a hivek I'ten gondviselésére és szentéletű mesterükre.

21 évi működés után, 1853-ban visszatért R. Jehüdo Dunaszerdahelyre, ahol gyermekeibeiben megnyiták számára az I'teni Tan utját, amelyen haladva működött ott főrabbiaként további 13 esztendőig és az egész országban ismertté tette nagy tradíciókkal rendelkező hitközségét.

A bpesti orth. hitközség

képviselőtestülete f. hó 20-án vasárnap tartotta ülését óbudai Freudiger Ábrahám elnök elnökletével. Az előjáróság tagjai teljes számban megjelentek: Schreiber Sámuel, Deutsch Géza alelnökök, Kahán-Frankl Samu, Klein Márkus, Schlesinger József, Schlesinger Adolf előjárók. A jegyzőkönyvet Stern Hermann titkár vezette. Elnök megnyitójában a Gondviselés iránti hálával emlékeztet meg arról a világtörténelmi eseményről, hogy a nagy hatalmak döntése folytán, régi magyar területek visszacsatoltattak az őshazához. Az egész képviselőtestület állva hallgatta meg az elnök hazafias enunuciációját és hosszasan éltette Horthy Miklós kormányzót. Elnök kifejtette még, hogy a visszacsatolt területekkel a hazai orthodoxia örvendetesen meggyarapodott és a képviselőtestület meleg üdvözlét küldi a visszacsatolt hitközségeknek. A napirend letárgyalása után szóba kerültek a határainkon túl napok előtt lefolyt mélyen lesújtó, szomorú események, templomrombolások, Tóra-pusztítások; a képviselőtestület I'ten segítségét kéri, ártatlanul üldözött német-zsidó testvéreink számára. Majd halasztatlanul sürgős karitatív kérdések kerültek megvitatás alá, a tagok élénk eszmecseréje mellett.

A Talmud mesterei

— Rabbi Jajchonon tanításai —
VI.

A világ népei gúnyolják és bosszantják Izráelt. Azt mondják neki: „A ti I'tenetek elrejtette arcát töletek, dicsőségét elvonta közösségeitől, soha nem fog visszatérni régi dicsőségtek”. Izráel erre sír és kesereg. De amikor bemennek a tanházakba és a templomokba s olvasák a Tórát és azt találják, hogy ott megvan írva: „En fordulok felétek, megszorítalak benneteket... székhelyemet elhelyezem közétek”... (Vajikrá 26.), akkor vigasztalás merítenek. — A jövőendő időben, ha majd eljő a megváltás ideje, azt mondja I'ten Izráelnek: „Fiaim, hogyan birtokoltok annyira ideig vártani a megváltásra?”. Azt felelik erre: „Urunk, ha nem lett volna a Tóra, amelyet adtál nekünk, akkor már rég elpusztultunk volna.” (Midras Echó.)

Ha látsz nemzedéket, melyre romboló áradat gyanánt zúdulnak bajok, remélj a közeli megváltásra... (Szanhedrin 98.)

Egy vándor az úton este felé világosságot gyújtott magának — elaludt a mécses. Jött azután valaki és gyújtott neki újra világosságot, megint elaludt. Erre azt mondotta: „Most már kivárom, amíg megvirrad.” Izráel is azt mondja I'tennek: „Készítettünk aranycsillárt Mózes idejében, meggyújtottuk, elaludt, így történt Salamon király idejében is, de most ezentúl nem várunk mi csak a nap kisérgázására, a Te világosságodra.” (Midras.)

Az igazi építőmesterek: a Tóra kutatásával foglalkozók. Mert ők egész életükben építik az erkölcsi világot. (Sabbos 113.)

Mindaz az üdvösség, amiről a próféták szólnak, arra vonatkozik, aki támogatja a

tudósokat, vagyonából juttat a Tórával foglalkozóknak, de arról a túlvilági üdvösségről, amely a Tóra állandó tanulmányozóinak jut, halandónak fogalma sincs, ezt I'ten nem nyilatkozta ki senkinek. (Bróchajsz 34.)

Meg van írva: „Jól meggondolt tervekkel viselj háborút.” (Mislé 20, 18.) Ez vonatkozik a szellemi téren való nézetösszecsapásra is, a Tóra-tanuláshoz ki-fejlődő eszmei háborúra is. Csak az állhatja meg a helyét, aki jól meggondolt tervekkel, alapos előismeretekkel rendelkezik. (Menóchajsz 42.)

A Tóra-tudomány csak annál marad meg, aki úgy tekint magát, mintha nem tudna semmit sem, amiáltal állandó továbbtanulásra ösztönzi magát. (Szajto 21)

Szanhedrin traktátus 97. lapján tanítja Rabbi Jajchonon: „Az a nemzedék, melyben a Messiás eljő, arról jellegzetes, hogy kevés lesz benne a Talmud-tudós, a többiek pedig elepednek a búban és bánatban, bajok sokasága és súlyos rendeltet napirenden, az első még nincs végrehajtva és a másikkal jövételét már sürgetik.”

Rabbi Janáj és Rabbi Jajchonon, Tevarjó városának kapuja mellett ültek. Mellettük helyet foglalt két csillagjós. A két tudós hallotta, amint az asztrológusok azt mondták két emberről, akik éppen kimentek a városból a mezőre dolgozni, hogy „ezek nem fognak visszajönni, ki-gyó megmarja őket.” A két tudós erre kíváncsiságból ott töltött egy egész napot, hogy lássák vajjon bekövetkezik-e a jóslat. A két ember azonban visszajött. Erre a két tudós szólt a jósoknak: „Csillagjós-lások nem ér semmit.” Az asztrológusok egyinásra néztek s így szóltak a 2 megmenekült emberhez: „Mit is csináltak ti?”

A karcuság tíka
EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140-264.

Azt felelték: „Semmi különösét, csak azt, mint rendszeren szoktunk, elmondtuk a Smát és imádkoztunk.” Erre az asztrológusok felkiáltottak: „Ti, zsidók vagytok, akkor a csillagjósolás nem érint benneteket, mert így van megírva (Devórim 18): „A pogányok jóslókra és bűvészekre hallgatnak, de neked nem ilyen osztályrészt juttatott az Örökkévaló.” (Midras Tanchümo.)

Emlékszem reá, — tanítá — hogy olyan termékeny volt a Szentföld, hogyha a gyermek megsebzett egy szentjánoskenyér-fát, akkor ömlött belőle a méz mind a két kezére (Bovó Bázró 91.)

Omri gonosz ember volt, miért jutott Izraelben királysághoz? Mert előzőleg megvette Somron hegyét és ott várost alapított, így tehát gazdagította a szentföldi városok sorát. (Szanhedrin 102.)

A Tóráról az olvasható Devórim végén: „Nem az égben van, de nem is a tengerentúl.” Ez nemcsak azt jelenti, — tanítja Éruvin 55. lapján — hogy elérése nem lehetetlen, hanem azt is, hogy a Tóra tanulmányozása nem található olyan embereknél, akik gögősek (akik ég felé emelik tekintetüket) és nem található olyanoknál, akik folyton csak üzleti tervekben törlik fejüket (mert azoknak gondolatuk mindig a tengerentúli országokba kalandozik.)

A Szentföldről

Jeruzsálemből jelentik: Angol csapatok visszafoglalták az egyiptomi határ közelében fekvő Bersebát. A felkelők kivonulásuk előtt felgyújtották a középületeket. Arab felkelők aknával felrobantottak egy rendőrségi páncélgépkocsit Északpalesztina határán.

A Davar című zsidó lap szerint Tel-Aviv város tanácsa elhatározta, hogy a 30—50 év közti zsidókat besorozzák az ottani polgárőrség-szervezetbe.

Az angol csapatok palesztinai főparancsnoksága elrendelte, hogy a városok kivételével egész Palesztinában mindenki köteles este 6 órától reggel 5 óráig lakásán tartózkodni. A városokban a helyi katonai parancsnokság dönt az otthonmaradási rendelet kiadása tárgyában.

A Jeruzsálem melletti Ainkarem községet kedden átkutatta az angol katonaság. Ötvenhat arabot letartóztattak,

Példázat a szombat szentségéről

*) Alfonz spanyol királynak mindig azt mondta az egyik tanácsosa, hogy milyen bölcs fajta a zsidó A király hihetetlenül rázta a fejét. Egyszer sétakocsizáson voltak és találkozott egy szegény zsidóval, aki nagy batyuval a hátán rötta az országutat. A király megállította kocsiját és a zsidót magához rendelte. Miután kikérdezte, mivel foglalkozik és ő elmondta, hogy bejárja a falvakat és nyers hulladékokat vásárol, így szólt a zsidóhoz:

— Kérdést intézek hozzád. Ti azt mondjátok, hogy bölcsök vagytok, hogy a legkiválóbb nép vagytok és ime azt látjuk, hogy ti vagytok a legelnyomottabbak, minden országban üldöznek, mindenünnen kergetnek benneteket; egyszer szabadultatok az egyiptomi rabszolgaságtól és most is dicsekedtek vele. Bizony, mondom neked, hogy ez nagyon emlékeztet engem arra, amit a bolondok házában láttam. Egy ember azt képzelte magáról, hogy ő Spanyolország királya és ha dühöngött, megkötözték, de akkor is megmaradt rögeszméjénél. Hát mit mondhatasz erre?

— Felséges királyom, bocsánatot kérek, de nem vagyok képes kellően válaszolni, mert az úton elvesztettem egy őseimtől örökölt talizmánt és ez nagyon lehango.

— Hát hol vesztetted el?

— Az útam elvezetett egy épülő ház mellett, én is megálltam ott nézni a munkát, alighanem ott ért a vesztetés.

— Majd megkerestetjük, menjünk oda. Elérkeztek a megjelölt helyre, a kocsit megállt és Alfonz megparancsolta tanácsosának, hogy a háztulajdonost maga elé rendelje.

— De, felséges Uram — szólalt meg a zsidó — tudja-e a tanácsos úr ki a tulajdonos?

— Hogyne tudná! Az, aki a ház előtt áll s nézi a munkát, ő az.

— De felséges Uram, ott fönn áll egy ember, aki harsányan kiált a többiekre, nyilván ő a tulajdonos, mert ő parancsol.

*) Jungreis Antal gyöngyösi főrabbi Zóchajr V'sómajr c. a szombat szentségét tárgyaló, szentírásmagyarázó 550 oldalas művének 24. oldaláról. A kitűnő mű P 3.50-ért beszerezhető a szerzőnél.

A király elmosolyogta magát s oda-szólt a tanácsosához: „No, hát ez nem valami okos zsidó.” Majd a zsidóhoz fordult:

— Ez az ember csak addig parancsol, amíg az épület nem kész, míhlyt kész lesz, a tulajdonosé lesz a döntő szó.

— Ha ez így van — replikázott a zsidó — akkor meg is találtam az elvesztett talizmánomat, az őseimtől örökölt gondolkodóképességemet s már tudok felelni: — A világ erkölcsi kiépítése még folyik. Az építkezés folyamán a paran-

csokat a tulajdonos megbízottai s közgei osztogatják, de ha kész lesz az épület, akkor az uralmat a tulajdonos veszi át. Az építkezés folyamán a durva munkát végzők zsarnokoskodnak fölöttünk, de ha az erkölcsi világ, a jog, az igazság épülete meglesz, — akkor következik a mi időnk. Most szenvedünk, de ez a szenvedés hasonlít a hét hat napjának gyötrelmeihez. Amikor azonban bekövetkezik az erkölcsi eszmék diadala, amit a szombat szombat jelképez, nekünk is jut majd nyugalom és emelkedettség...

Tollhegyről

Egy lengyel-zsidó lapban olvasható volt a következő vice: Egy szegény zsidó Bécsben megegy egy tanszerboltba és kér egy földgömböt; nézegeti-nézegeti, aztán sóhaji egyet: „Olyan adjon nekem, ahol hely van számomra.” Ezt a keserű viccet most egy magyar nyilas lap illusztrálja kárörömmel; odapingál egy keserves, el-lenszenes zsidó szörnyulatot, aki tépi a haját, hogy ezen a földgömbön sehol nem találja helyét. — Ime, ha ketten csinálnak valamit, nem ugyanaz. Az egyik vice együttérzésből fakadt, a karikatúra gonoszságból. De mind a kettő-égbekiált. Az egyik az igazsága folytán, a másik pedig a durvasága miatt. Legyen is égbekiáltó, hallgassa meg az Örökkévaló s legyen mint ahogy megvan írva: „I'ten látta Izráel fiait és mindent tudott.” És utána megnyilatkozott a csipkebokor tüskéi között és elküldte nekik Mózeset...

Lessing német drámaíró és költő megérdemli, hogy minden zsidó ember tisztelettel emlegesse nevét. A XVIII. század derekán kezdte meg irodalmi működését, amely mindenkor a jog, az igazság, a humanizmus, a vallási türelmesség jegyében folyt le. Amikor az egész akkori világon a zsidót úgy tekintették, mint minden rossznak megtestesítőjét és különösen szinpadokon kigányolták, odaállították mint vérszopó, kártékony lényt, mint csalásból élő típust, Lessing „Die Juden” című darabjában megjelennek becsületes zsidók, akik küzdenek, szenvednek; sok hibával terhelték, de a hibáiknak egy nagy része főleg abból ered, hogy az ak-

kori állam elnyomta őket, elzárta őket a produktív foglalkozások legnagyobb részétől, sokszor törvényen kívülre helyezte, ami azután kifejezett bizonyos jellemvonásokat, az elnyomottságnak következménye gyanánt. Világhírű lett egy másik darabja, „A bölcs Nátán” (Nathan der Weise) amelyben élénk állít egy okos, bölcs, jószívű zsidó férfiút, aki nem ismeri a gyűlöletet és aki mindenkinek vallását megbeszéli; és amikor Szaladin szultán megkérdezi tőle: melyik az igazi vallás, elmondja neki a példázatot az apáról, aki három fiának hagyott egyforma gyűrűt és nem mondta meg nekik, melyik a három közül az igazi. Ennek a példázatnak a tanulsága: egymás vallási meggyőződését tisztelni kell, mint ahogy a három testvér közül mindegyik azt hitte, hogy az övé az igazi gyűrű. (Ez a példázat egyébiránt már előfordult a XVI. századbéli „Sévet Jehúdó” című krónikában.) Ennek előrebocsátása után különösképp kell találni azt, amit olvasni leheteti a napisajtóban, hogy nagy előadás volt a fajkérdésről a berlini „Lessing Hochschulen.” Olyan főiskolán, amely Lessing után van elnevezve, igazán stilszerűen a fajgyűlölet hirdetése és tudományos mezbe való öltöztetésének kísérlete. Ez olyan, mint amit a rajeci magiárról beszélnek, amikor egy nagy, de nem igen vallásos hitközségben találkozott egy férfival, aki neki mint hitközségi elnök bemutatkozott. Így szólt az elnökhöz: községet látok, de „hitet” nem igen, hogyan lehet tehát Ön „hit”-községi elnök? ...

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.
Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabétiкусok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR
orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Elegáns
modern parókák
tartós

ALTSCHÜLER

készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

A bagdadi taliszsözvő.

Bagdadban élt egy ügyes szövőmester, Jiczchoknak hívták. Sokat dolgozott, de hiába, mégsem volt elég pénze. Tíz gyermeke volt, sok enniváló és sok ruha kellett. Jiczchok azonban jókedvű volt. Beletörődött szegénységébe és ezt hajtogatta mindig: I'ten mindent tud, csak két dolgot nem, olyan szép taliszt szöni mint én és szegény Jiczchokból gazdag embert csinálni.

Egy péntek este valami különös történet Jiczchoknál. Felesége mint minden szombatira ezúttal is mindent szépen elkészített és Jiczchok vidáman ment a templomba. Pteniszület után észrevette, hogy egy ismeretlen öreg ember áll mellette.

— Látom, nem városunkból való vagy, — szól Jiczchok, — van szállásod Sabboszra?

— Bizony még nincs.

— Hát akkor gyere velem. Igaz, hogy nagyon szegény vagyok, de Sabboszra megvan mindenem. Feleségem nagyon örülne, ha egy vandort megvendégelhetnének a szent napon.

Az aggastyán hálásan köszönte a meghívást és Jiczchokkal ment. Kihűs és hal után, beszélgetés közben Jiczchok megint használta szokásos szólásmódját: „I'ten mindent tud, csak két dolgot nem, olyan szép taliszt szöni, mint én és a szegény Jiczchokból gazdag embert csinálni.”

A szép péntek esti vacsora után az asszony és a gyerekek lefeküdtek, az idegen azonban megkérdezte Jiczchokot, nem jönne-e vele sétálni, hiszen olyan kellemes az éjszaka. Jiczchok szívesen ment.

Amint kiértek a folyó partjára, az aggastyán, Jiczchok köré csavarta köpenyét és mindketten — felemelkedtek a levegőbe... Nyugodtan szálltak mindig magasabbra... Jiczchok megrémült, de az öreg megnyugtatta:

— Nézz csak le, érdemes, — mondta jókedvűen.

Vajjon mit látott Jiczchok maga alatt? Egy taliszt, olyan szépet, amelyet elképzelni sem tudott. Nem közönséges talisz volt ez, a szélre olyan csodálatosan szép minta volt szöve, hogy Jiczchoknak a lélegzete is elállt a csodálkozástól. Jól megjegyezte magának a mintát.

Az aggastyán megint megszólalt: — Látod, milyen szép taliszt tud szöni I'ten? Szébbet, mint te és ha akarja, még a szegény Jiczchokot is gazdaggá teheti.

Leszálltak. Az öreg lecsavarta a köpenyét Jiczchokról és hazasétált. Másnap reggel a vendég nem volt sehol. Jiczchok nem beszélt többet a történetéről, azt gondolta, ez csodálatos dolog, ne tudjon más róla. A szombat elmúlt és Jiczchok végezte tovább a munkáját, mintha semmi sem történt volna.

*

Elkoriban a kalifa lányát férjhez akarták adni. Fényes ünnepségeket terveztek. Szokás szerint a kalifa lányának egy ósrégi fátyol kellett az esküvőn hordania, amelyet csak fejedelmi menyasszonyok viselhettek és amelyet lakodalom után egy gyönyörű ládikóba zártak és — a következő lakodalomhoz vettek ki. Most ünnepélyesen kinyitották a ládikót, kivették a fátyolt, hát uramfia, alig volt belőle valami. Elrágótták az egereket.

Összehívták a legügyesebb takácsokat és himzőket, megmutatták nekik a fátyol maradványait, a gyönyörű minta egy kis csücskét, kérdezték, ki vállalkozna e fátyol másának elkészítésére. Ugyanolyan mintájúnak kellett volna az újnak lenni, mint a réginek, mert azt tartották, hogy ez a minta szerencsét hoz. Bizony senki sem vállalkozott a fátyol elkészítésére. Egyik testörnek eszébe jutott, hogy hallott egy ügyes zsidó takácsról, talán az el tudná készíteni a menyasszonyi fátyolt? Nosza, küldtek mindjárt Jiczchokért, mert hiszen ő volt az a híres takács.

A kalifa megmutatta neki az elrágott fátyolt és a szép minta egyik csücskét és Jiczchok felkiáltott a csodálkozástól. Ugyanaz a minta volt ez, mint amelyet az égen lebegő iteni taliszon látott, mikor péntek esti vendégével repült az éjszakában.

— Felsőges Uram, mondta, ezt a mintát el tudom készíteni, csak a szükséges anyagot kapjam hozzá.

— Azt megkaphatom, mondta a kalifa. Elhozatom a szövőszéket, palotámban berendezek neked egy szobát, hogy nyugodtan dolgozhass. Ha valóban ugyanígy megszöved a fátyol, ezer aranyat adok neked, de ha nem tudod, ha csak díszkedtél, jaj neked!

Jiczchoknak elhozták a szövőszékét, megrendelték a selymeket és ő szorgalmasan dolgozott. Déliben ebédet hoztak neki, finom sülteteket, de ő vallásos zsidó létére nem evett belőlük, hanem datolyát

és kenyeret kért. Másnapról kezdve egy zsidó asszonnal főzettek neki, új edényekben, hogy ebédelhessen. Péntek este abbahagyta a munkát és kérte, hogy a szombatot a családjával tölthesse. A kalifa beleegyezett, de csak úgy, ha két testőr mindenhová elkísérheti, nehogy megszökhessen, vagy valamilyen bántódása essék.

Igy is volt. A városban irigylkedve néztek a szegény takács után, előkelő kísérettsé miatt.

Néhány hónap alatt elkészült a csodálatosan szép fátyol, mert Jiczchok nagyon szorgalmasan dolgozott. Csak szombaton nem, a testőrök kíséretében mindig hazament szombatot tartani.

Mikor elkészült a fátyol, annyira tetstett a kalifának, hogy nemcsak a megígért ezer aranyát, hanem egy szép kis házat is ajándékozott neki.

Ezentúl azután már nem mondta Jiczchok, hogy I'ten mindent tud, csak két dolgot nem, taliszt szöni és a szegény Jiczchokot gazdaggá tenni... G. L.

„Ami neked kellemetlen, azt ne tedd másnak“

A múlt héten a fővárosi költségvetés tárgyalásánál fölemlítette az egyik törvényhatósági tag, hogy a népiskolában a gyermekeket egyes tanítóknak azzal íjesztgetik: „vigyázz, mert odaadlak a zsidónak.” Öszintén szólva: ebben semmi-féle kivételment nem találok. Régebben azt mondták a gyermeknek: ha nem lesz jó, akkor majd szóznak a vendérbácsinak. A gyermek tudta, hogy ez majd jól ráncba szedi és fegyelemre szoktatja. Tulajdonképpen abban sem volna tehát semmi, ha most a rendőri helyét a zsidó foglalja el a nevelésben. Baj csak az, hogy a gyermekeket akarják íjesztgetni ezzel, pedig sokkal okosabb volna, ha ezt a receptet a nagykorúaknál, a szájaskodóknál, a gyűlölködőkönél alkalmaznák. Arra kellene itélni őket, hogy kénytelenek legyenek pár hónapig a mai viszonyok mellett, nemis itt, hanem Németországban, zsidóknak lenniök. Akkor megjavulnának, mint a rakoncátlan gyermekek, ha megérzik az élet komolyságát. Akkor megtanulnák azt, hogy minden emberi társadalom, minden becsületes együttélés azon az elven alapszik, amelyet kétezer évvel ezelőtt rövid törvénybe foglalt Hillél, a nagy mester, amikor azt kérték tőle, hogy egy tételbe foglalja össze a Tórárt, vagy amint mi most mondánk: a tisztességes emberek törvényét. Hillél szerint ez a tétel így hangzik: „Ami neked kellemetlen, azt ne tedd másnak.”

Kegyetlen időkből

Történeti elbeszélés a XII. századból.

Jonathan János hercegnek kölcsönzött, örökké elveszett.

— Miért, hogyan?

— Bocsánatot kérek, ezt Jonathantól hallottam, de el nem mondhatom.

— És miért titkolja ő ezt?

— Ó jól tudja, hogy János herceg hatalmas ur, de, hogy is mondjam, ő túl gögősnek tartja a herceget. Nagyon elzárkózott, szófukar és nem tudja az ember, hogy hányadán van vele. Teljesen a király mása. Valószínűleg ezért részesíti őt atyja kiváltságokban. Richard természete viszont teljesen ellentéte atyjáétól. Sokkal közvetlenebb, amiért a nép jobban is szereti. Biz' nem is lesz egyszerű dolog őt a trónról megfosztani. A király háborút visel ellene, mert ennek tudatában van. Most fegyverszünet van a két párt közt, de *Fülöp Agost* francia király már megkötötte vele a szerződést. Jól lehet, a királynak sok katonája van, de elvégre ő is csak ember I'ten előtt, mint mindenki más. Ha történetesen, ments I'ten, a felsőges király megsebesülne a háboruban, vagy halálát lenné, úgy semmi kétség Richard trónrajutása Jánossal szemben. Honnan követele ekkor szegény Jonathán a pénzét?

— Mért nem gondolt barátod erre előre?

— Vajjon ki lát a jövőbe? Azt hangoztatták, hogy a király nyolc napon belül megkötö a békét fiával. Most pedig a békéről hallani sem akar, amiért Richárd kénytelen volt Franciaországot segítségül hívni.

— Lehet, hogy igazad van, de mit érdekel mindez engem!

— Kegyelmes lódom! Mindenholt azt hangoztatják, hogy a nemes urak Richárd pártjára állanak, noha még ezt titokban tartják. A szegény zsidó nem akar egyebet, mint a nyomorúságos életet átévezni. Ha valaki rávenné Richárd herceget, fivére adósságainak átvételére és ezáltal Jonathán biztosítva látná kölcsönzött összegét, akkor bizonyosan igyekezne a szükséges kölcsönt előteremteni.

— Tudd meg, zsidó, nagy kedvem volna téged most nyomban kiszolgáltatni a törvénynek! Szavaid tele vannak királyellenes lázadással!

Első pillanatra megrökönyödött Baruch, de rögtön visszanyerte eredeti bátorságát.

— Hiszen én nem kémmel társalogtam, hanem lord Salisburyval, aki őszinte beszédre bátorított.

A lord kissé elmerült gondolataiba, majd így válaszolt: „Holnap folytatjuk tárgyalásainkat a pénzügyekről.”

Közben jelentette egy szolga, Hugó püspök megjelenését. — Menj Baruch! — szólott a lord — siess, hogy itt ne találjon a püspök. Holnap korán jelenj meg és végleg letárgyaljuk az ügyet.

Baruch boldogan távozott. Ezután Vilmos ékkekppen szólott apósaához Salisburyhoz: „Bízol te ebben a zsidóban? Nem fog téged elárlalni?”

— Nagy bizalmam van hozzá, nem kell félnem miatta!

— Véletlenül azonban fecseghet és titkokat árulhat el.

— Én nagyon okos és óvatos embernek ismerem Baruchot. Azt is tudom, hogy most is van pénze és már előre készenléte is helyezte. Csupán azért nem adja ide, mert előzőleg mindenképp meg akar ismerni. Én meg kénytelen vagyok akaratának engedelmeskedni, mert nem akarok üresen visszatérni Richárd csapatába.

— És Jonathánban is meg lehet bízni?

— Ó már egész más ember. Noha ő is a nyereséget hajhászta, de jámbor, becsületes, sőt alkalomadtán gavallér. Be kár, hogy zsidó... De most hallgass, hallom a püspök lépteit.

Tiszteletteljesen fogadta vendégét. A püspök a következőket mondotta:

— Miért halogatta ily soká Londonba való jövetelét? Ön miatt nem határoztunk. Remélem, most már befejezést nyernek a folyamatban levő tárgyalásaink.

— Késésem indokolt lesz azzal, hogy igyekszem pénzt szerezni — felelé a lord.

(Folyt. köv.)

POCK - parókák

Fiatalosak, természetesek

POCK egyike a legjobb hajmunkásoknak

POCK KÁROLY, parókaszpecialista

Budapest, VI., Andrásy-út 19.

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Tajldajsz, Kiszláv 3
Gyertyagyújtás (Bpest): 3.45
שבת kimenetele „ 4.40

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, szíveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— **A Bpesti Orth. Zsidó Népasztal** (Wesselőnyi-utca 13.) javára vettünk össze *Weisz Mórnétól, Kecskeméti és Grosz Izidortól, Polgár* 10—10 pengőt. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk. — **A Népasztal** mindig, de különösen a mai súlyos időben szerfölött nagy missziót tölt be a rászorultaknak orth. kóser kosztal való ellátása terén. Ezen rendkívül fontos emberbaráti intézmény minden támogatást megérdemel. Csekkszámla száma: 16.137.

— **A pápai Jahrzeit.** A pápai Tiferesz Bachurim szombat este (Chesvon 26.) a megd. R. Smúel Gottlieb főrabbi z.c.l. tizedik Jahrzeitjának előestéjén *Béczo* traktátusra szijumót rendezett. Gottlieb Sándor egyesületi elnök, a főrabbi z.c.l. fia tartotta az első emlékbeszédet. Utána Haberfeld Jakab főrabbi adózott kegyeletes szavakkal apósa dicső emlékeztének, majd megemlékezett a határainkon túl végbement égbekiáltó templom- és Tóra-puszításokról, mellyel párhuzamosan figyelmeztette az ifjúságot a Tóra-tanulásra. A szerte repülő betűk — ugymond — el nem pusztíthatók és a meghatározott Tóra-tanulás új Széfer Tórákat képez... Szépen beszélt még Baum Samu egyesületi előadó. A rendezés Hoffmann Izidor, Schreiber Kornél és Hoffmann Dezső érdeme.

„BARBIEN” késnélküli borotválópor
minőségben utólréhetetlen
BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

SALGÓ

SALGÓ-karamella vezet
belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg!
Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

Valódi ezüst menórák
dús választékban már 24 pengőtől
Különlegességek modern stílusú menórákban.

Heiden Leó

ékszerésznél
Sajt üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

— **Csehszlovákiából** kiutasítottak köszönete a szerdahelyieknek. Pollák József pozsonyi kántor a köv. sorokat írja nekünk Dunaszerdahelyről: „A dunaszerdahelyi hitközségnek önfeláldozó támogatásáért hálás köszönetemet fejezem ki mindazoknak a szerencsétleneknek nevében, akiket csehszlovák területről Dunaszerdahelyre áttettek. A Mindenható áldását kérjük külön-külön minden egyes támogatóra. Külön hálával adózunk *Wosner* Gyula és *Wetzler* József uraknak, valamint dr. *Klein* Viktorné, *Wetzler* Józsefné urhölgyeknek és *Weiner* Piroksa kisasszonynak, akik időt és fáradságot nem kímélve szívügyüké tették a sorsüldözött dögát. A Mindenható jutalmazza meg az egész szerdahelyi hitközség jótéteményét.”

— **Weiszberger Lévi z. c. l.** Hajduszátról írják nekünk: „Súlyos gyász érte hitközségünket. R. Lévi Weiszberger rövid szenvedés után 64 éves korában viszsza adta nemes lelkét Teremtőjének. Nagy Tóra-tudása őszinte jírászomájával párosult; a régivágású vallásos askenázi típus megtestesítője volt. Elhunytával árván maradt hitközségünk, melynek ugyszólván minden vallási intézménye az ő nevéhez fűződik. Temetése impozáns részvét mellett folyt le, a környékről is számosan vettek részt. A gyászszertartás a Nagyoknak kijáró templomi *hakofóhal* kezdődött, majd a szoboszlói, földesi és derecskei főbbik, továbbá R. Mordecháj szoboszlói rabbi mondtak heszpedet, hitközségünk részéről Grünberger Herman bucsuztatta. Mindannyian kiemelték puritán jellemét, nagy *csidküszét*, finom lelkületét, orthodox elhűségét, nemes kvalitásait. — הנציב”

— **A bpesti orth. leányosport** szombati délutáni összejövetelén f. hó 26-án d. u. 3 órakor a hitközség dísztermében (Dob-utca 35. III.) *Hartmann Ilonka* tanító tart előadást.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21.
Telefon: 138-110. Szombaton zárva.

— **R. Joszele Lichtenstein z. c. l.** A kolumnei rabbi család ezen méltó tagja hunyt el M.-Szigeten, ahol egy időben nagy jesivát vezetett. Ezreke menő tömeg kísérete utolsó útjára, számos heszped mellett, köztük imaházában Heller S. rabbi, a temetőben Lichtenstein S. Z. bethleni főrabbi beszélt igen megindítóan. — הנציב”

— **A csengeri izr. hitközség** ünnepi díszközgyűlést tartott azon alkalomból, hogy honvédeink bevonultak a felvidéki városokba. A díszközgyűlésen megjelent Dr. Szikszó Bálint tb. főszolgabíró, Ecsey Elemér községi főjegyző, a frontharcosok elnöke, Dr. Szendy Károly körörményi, Bodnár József tiszthelyettes s az egész hitközség. Az ünnepi díszközgyűlés a „Hiszekegy”-el vette kezdetét. Berger Sámuel hitk. elnök üdvözölte a megjelent illusztris vendégeket, akik mindenkor a béke s testvéri szeretet őrei voltak a községben, kérte őket, hogy ezen tevékenységük a jövőben se lankadjon el. A szép megnyitó beszéd után Jungreis Lipót, a csengeri izr. hitközség fiatal, agilis főrabbija emelkedett szólásra, mély hódolattal köszöntötte az első magyar embert, vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Urat, majd hálát adott a Mindenhatónak, hogy bölcs államférfiaink odaadó fáradozását siker koronázta. A lélekemelő beszéd után Göndör Gyula ig. tanító felolvasta a határozati javaslatot, mely szerint az ünnepi díszközgyűlés üdvözlő táviratot intézett a Kormányzóhoz és a miniszterelnökhöz.

— **Máramaroszigeten** váratlanul elhunyt 45 éves korában *Koppel Henrik* kereskedő. Hirtelen rosszullet fogta el, a szívéhez kapott és mire az orvosok megérkeztek, már nem élt.

— **Hol nincs veszekedés...** Egy rabbi egyszer eldicsekedett, hogy az ő hitközségében soha sincs veszekedés. „Hogy lehet az?” kérdezték tőle. „A veszekedés, mondta a rabbi, úgy keletkezik, hogy azok az emberek, akik egy nézetben vannak, egyesületbe vagy pártba tömörülnek, viszont mások, akik az ellenkező álláspontot foglalják el, azok külön egyesületet, vagy pártot csinálnak, így keletkezik aztán a veszekedés.” „Na és?” „Na és az én hitközségemben nincs két ember, akik egy nézetben volnának”...

Viktória Sajt ŐLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

A kibujni akarók

A németországi üldözések következtében hazatárlanná lett zsidók részére Lengyelországban is gyűjtéseket eszközölnek. Több helyen kijelöltek bizonyos szobákat, melyeknek jövedelme majd szolgálja a nemes célt. A lengyelországi zsidó lapok ezzel kapcsolatban kifejezik megbotránkozásukat azon, hogy egyes jobb módúak nem fogadták el ebből az alkalomból a felajánlott templomi tisztségeket, nem használták fel az alijót kellő adományozásra, hanem mindenféle kifogásokkal éltek.

A lapok ebből az alkalomból több szatirikus anekdotát említenek fel azokról az emberekről, akik mindenféle kibuvót keresnek, hogy ne kelljen adományozni. Az egyik anekdóta:

— **A gazdag emberről megjelenik a hitközség vezetője és jótékony célra adományt kér.** A gazdag ember sóhajtozik és azt mondja: „Ti tudjátok, hogy szivesen adnék, de azt is tudjátok, hogy sok rokonom van.” Erre az adománygyűjtő azt felelte: „Tudjuk, hogy valóban sok rokona van, de azoknak sem ad semmit”.

Egy másik esetben a következő történt. Az illető, akinek házába lépett a szegény menyasszony kiházásására gyűjtő rabbi, el volt merülve imában s kezével integetett, hogy nem akarja zavartatni magát, nem lehet *majsziak*. Erre a rabbi azt mondta, *miczvórol* van szó... Amire ő jámborul kijelentette: „Hát ha a rabbi megengedi, hogy beszéljek, akkor megmondom, hogy nem adok semmit.”

Ide tartozik, ami a múlt század hetvenes éveiben történt *Lodzban*, ahol R. *Elijóhu Meisels* volt akkor a főrabbi. Egy átutazó megjelent előtte egy vasárnapon és elpanaszolja, hogy péntek este felé érkezett meg ismerőséhez, átadta neki a pénzét, 5000 rubelt és most, amikor visszakéri a pénzt, nem akar tudni róla. Az illető közismert volt fukarságáról. Meisels főrabbi magához hivatja az illetőt. A másik szobában pedig helyet foglal a károsult. A főrabbi beszélni kezd a behívott féllal, megtárgyalják a város dolgait, politikáinak, amikor a szomszéd szobából beront a kétségbeesett ember és siró hangon kiáltja: „Ez az ember elvitte a vagyonomat, 5000 rubelt.” A főrabbi kérdően ránéz a fukar emberre, mire az nyugodtan azt feleli: „Szemelláthatólag megzavarodott

Középeurópai egyedárusítás

ש"ס, מורים, רמב"ם, חוקים, משניות
הומשים, או"ה, ו"ד
vilnai áruban, mélyen leszállított áruban, prima, erős bőrkötésben (Spiegelband):
Moskovitz Adolf héber könyvkereskedő, Debrecen, Pásti-u. 2. (Válaszb.)

az elméje, mert én nem tudok a dologról semmit sem.” Erre azt mondja neki a főrabbi: „De talán segítségére lehetne valamilyen összeggel?” Amire az illető felajánl 5 rubelt. A panaszt emelő megbotránkozással ordítja: „Nekem a pénzem kell, nem könyörödomány!” Erre felemelte az adományát 10 rubelre. Ugyanaz a jelenet. Felemelte 100 rubelre, majd 500 rubelre. De akkor a főrabbi hirtelen feláll, odamegy az emberhez és odadörgi: „No most elárultad magadat, te, aki soha senkinek nem adsz semmit sem, most 500 rubelt ajánlsz fel egy szegény ember felségítésére? Ez csak azért van, mert te vagy a tolvaj! Add elő a pénzt, mert hívom a rendőrséget!” Történeti tény, hogy így történt, hogy az illető át is adta a pénzt.

Mind ezek a történetek azt mutatják, hogy különösen a mai időben nem szabad kifogások s kibuvókat keresni, ha a bajbajutottaknak kell segíteni.

Magas lengyel-zsidó kitüntetések.

Varsói jelentés szerint több zsidó kitüntetést kapott az államfőtől. Orth.-zsidó szempontból kiemelendő az ismert agudista *Troekenhelm* szenátorok aranyéremmel való kitüntetése. Ugyazintén kitüntetést kapott a lengyel kormányzótól az orth. *Léb Minczberg* lodzi képviselő. Mindkét képviselő a legutóbb lefolyt szejm-választások alkalmából mint a lengyelországi vallásos zsidóság képviselői jutottak be a parlamentbe.

— **A nem-orth. világból.** A szegedi hitközség nov. 27-én, vasárnap délután 1/25 órakor a hitközségi székház dísztermében (Margit u. 20. I.) előadást tart, melyen *Eppler* Sándor, a pesti izr. hitközség főtitkára „*Szociális feladataink az evian konferencia után*” címmel a legaktuálisabb zsidó problémákról beszél. *Stern* Samu az országos Iroda elnöke és a budapesti felekezeti élet több reprezentánsa is felszólalnak.

— **250 zsidó érkezett Bécsből hajón Budapestre és tovább utazott Galac felé.** Szerdán este féltíz előtt sűrű embersereg gyűlt össze a Ferenc József-hídi hajóállomáson. Az érdeklődőket ismerőseik és barátaik hívták oda, akik Bécsből értesítették őket, hogy szerdán átutaznak Budapestre. Féltíz előtt néhány perccel az Erzsébet-híd felől fel is tünt a Tuln nevű német személyhajó, fedélzetén mintegy kétszázötven-háromszáz bécsi zsidóval, férfiak, nők vegyesen. A hajó kikötött a Ferenc József-hídi végállomásnál, az utasok éjfél felé tovább indultak Galac rendeltetéssel. Ez nem végállomása a hajó utasainak, hanem innen tovább mennek majd. A rendőrség, hogy megakadályozza

GYERMEKKOCSIT
Friedmától, Dobozi-u. 7
Telefon: 135-571.

a budapesti hozzátartozók és a hajón levők torlódását, kordonnal zárta el a hajó utasait és így, akik csomagokkal, úzenettel várták a bécsieket, sem csomagjaikat, sem az úzenetet nem adhatták át.

— **Szerencsétlenek bolyongása az új határokon.** Szomorú értesítést vettünk az új határokról. Mult számunkban jelentettük, hogy Szlovákiából áttettek Magyarországra többszáz magyart, főképpen zsidót. Most viszont azt jelentik nekünk, hogy a felszabadított területekről a határokra áttettek ugyancsak százával személyeket, kik nem tudták igazolni odavaló illetőségüket. A szlovák illetőségűeket beengedték Szlovákfiába, azonban olyanokat, akik nem tudták igazolni hovatartozandóságukat nem engedték se ide, se oda és fedél nélkül vannak a szabadban aggastyánok, csecsemők is, kik között már számos megbetegedés is előfordult. Ezideig csak a határ egyes pontjain sikerült fedél alá hozni a kiutasítottakat, további intervenció folyamatban.

— **Újabb véres palesztinai események.** Jeruzsálemből jelentik nov. 23-án: Egy zsidó tulajdonban levő társasgépkocsit, amelyen husz utas, köztük tizenhat segédrendőr foglalt helyet, Arak közelében aknával felrobbantották. Valamennyi utas meghalt. Az arabok támadást intéztek a meschmar-haimak-i zsidó település ellen s az összetűzés során husz zsidót öltek meg.

— **A lengyel rabbiszövetség gyásznap proklamálása.** Varsóból jelentik: Tekintettel a német zsidóságot ért szerencsétlenségekre az országos rabbitanács az összes lengyelországi zsidók számára elrendelte, hogy *Chesvon* 28-tól *Chanukáig* mellőzzenek mindenféle mulatságot (kivéve *miczvóval* kapcsolatban). Azonkívül elrendelték *thillim* *b'ezibur* mondasát az összes templomokban.

— **A német-lengyel határra kített zsidók ügye.** Londonból jelentik, hogy Raczinsky londoni lengyel nagykövet az angol külügyminisztériumban szóba hozta a lengyel állampolgárságú németországi zsidók ügyét. Ezeket a közelmúltban kiutasították Németországból, Lengyelországba viszont nem engedték be őket, úgyhogy még most is a német-lengyel határon táboroznak rögtönzött barakkokban és sátrakban. A lengyel kormány kérte, hogy ezeknek az ügyét intézzék a tervbevett megoldás keretében.

אללער לייא ספרים, מליתים
אויך עכט מירקישע, טויסער עטרוח, קנאפ
פערל-אונד נעפלאכטענע; עכט כשריע חמילין
ומזוזות, ליעערע אללערביליגסט, דאס 50
יארוק בעשטענהענדע בעסטערע אמירטע
ספרים נעשטעט:

Kahn & Fried, Munkács.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)

Klein Klári, Klein Jenő rabbi-vallásnár leánya Budapest és Weisz József Jeruzsálem jegyesek.

Menyasszonyi imakönyv párnázott dískötésben, retikulben, már 6 pengőtől. — *Parókák* prima kivitelben, Moskovitz-féle választékkal legolcsóbban. — *Talisz,* gyári lerakat. — *Moskovitz* Adolf, *Debreceen,* Pásti-u. 2.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla,** Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegfizethetőbb vétel és eladási forrása **GESTETNER IMRE,** Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsdatag.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készített hullámosított hajból; javítást, ondoilást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász. Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

ארטה נשר

Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrásy-út 43. Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbusszszekítettés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elszóra — kivánatra diéta — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** A miskolci Tiferesz Bachurim új tisztikara: Id. Klein László elnök, Berger Ede ügyv. elnök, Zsupnik Mór titkár, Reismann Zoltán jegyző, Wald Géza pénztárnok, Rosenthal Ferenc ellenőr, Weingarten Áron gondnok, Deutsch Bernát könyvtárnok. — **Az újpesti Tif.** Bach. fényesen sikerült legénybúcsút rendezett Weingarten Dávid távozó elnökének tiszteletére. Bárány Samu és Gerstenfeld Sándor köszöntésénél Mermelstein Miklós üdvözölt és átnyújtotta Weingarten Dávidnak az egyesület díszserlegét.

Eredeti angol szövet-
különlegességek

Kazár Nándor

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

Katzer Árpád szücsmester

bunda-, róka- és szőrmeárul ellismerően jutányosak

RUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-084

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszerű beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is.

VIDÉKI 35 éves szakácsnő, hosszú bizonyítványokkal, uriházhoz ajánlkodik. Fischer, VIII., Vig-utca 4. I. em. 7.

ORTH. HÁZASPÁR vállalja szeszár-, fűszer-, liszt-, termény-üzlet és konyha vezetését szerény igénnyel. Esetleg gazdaságba is menne. Jelige: „Vegyesiparja van.”

Jeligés hirdetések feladóinak címét **diszkrécióban tartjuk.**

ZICHRAJN L'MAJSE cím alatt megjelent kitűnő széfer a *Chaszam Szajféról*, a halhatatlan gaon eljövendő századik Jahzeitja alkalmából. Megrendelhető a szerzőnél: *Szwarcz József* rabbi, *Oradea,* Piata M. Viteazul 5.

HASZNÁLT שים טורים, רמכים, חוקים, משניות, חומשים, מנינים, ייה שויה, מנדיות állandóan nagy raktár, olcsó, angró árban. *Moskovitz* Adolf, *Debreceen,* Pásti-utca 2. (Válaszbélyeg.)

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít: *Sáfrán Jenő,* *Miskolc,* *Széchenyi-utca 111.*

AZONNALRA keresek komoly, szorgalmas, megbízható, jó eladó segédet, aki rőfös-divatáru és vegyes szakmában jártas. Teljes ellátás és fizetés. (Tanulót is felveszek teljes ellátással.) *Geiger* Sámuel, Nagyléta.

Jeligés levelek továbbításához **20 filléres bélyeg mellékelendő.**

ELSŐRENDŰ orth. kóser házikoszt *Lukácsfürdő* közvetlen közelében: III., *Zsigmond-utca 21. II. 3.*

KÉT kis gyermekem mellé, jó házból való zsidó leányt keresek, ki a háztartásban is segítkezne. *Neufeld*-nyomda, *Galánta.*

JUGOSZLÁVIAI, jó anyagi viszonyok között élő, vallásos, intelligens zsidófiú nőül venne vallásos zsidóleányt 20—24 évig, harmincezer pengő hozománnyal. Választ „*Mariage*” jellegére *Blocknerhez,* *Városház-utca 10.*

FIAM részére, jó üzleti pozícióban, 32 éves, szigorúan vallásos leányt keresek. Jelige: „*Hozománnyal.*”

HÁZTARTÁSBELI leány perfekt főzőnő felvétetik. Ugyancsak kézilányok cipőgyárban alkalmaztatnak. *Korona-cipőgyár,* VI., *Rózsa-utca 111.*

FELESEGET keresek, aki Észak- vagy Dél-Amerikába való bevándorlásomat lehetővé teszi: Jelige: „*Boldogság.*”

CIPÓKRÉM stb. készítéshez társulhat pár száz pengővel, főleg Pest- Gyöngyös-, Szeged-vidéki jó eladó. Jelige: „*Közreműködő.*”

BÁRMINEMŰ utazási állást elvállal 12 éves praxissal bíró fiatal fűszer-vegyeskereskedő. Jelige: „*Felvidéki.*”

DRÓSEKAT németül ünnepeles alkalmakra (*barmiczvó,* *chaszene,* próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekiütése ellenében, *psettlit külön díjazással,* *diszkréciót* mellett szállít: *Braun* Izráel rabbi, *Bpest,* *Izabella-u. 36.*

JÓMEGJELENESŰ fiatal bócher, kinek szép hangja van, elvenne olyan leányt, aki által Amerikába kijuthatna. Jelige: „*Diszkrét legyen.*”

Fontos
figyelmeztetés!

Figyelmeztetjük híveinket, hogy a VII., Dob-u. 27. sz. alatti

Budapesti Hus-
árugyárSkrek rt
tréfo árut gyárt

s így a fenti helyen levő főüzletben, valamint egyéb budapesti és vidéki fióküzleteiben

forgalomba
hozott összes
gyártmányai

úgy mint: füstölthús, szalámi, virslifélék, konzervek és egyéb termékek kimondottan

n'véló és tréfo

és annak élvezése vallástörvényi szempontból szigorúan tilos!!

A bpesti aut. orth. izr. hitközség rabbisága és előljárósága.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ליפול גרשברג

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., BÖTVÖS-UTCA 26/C.

Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791.

Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

Korein
Dezső:

Kétféle mérték

A zsidóság mai szomorú helyzetében sokan azt vallják, kár minden betűért, minden érvelésért, mert a gyűlölet vak és nem reagál a józan szóra, írásra. Ebben igazuk is van, mert már bölcseink szerint is, a gyűlölet megzavarja a normális gondolkodást. Viszont a teljes apátikus hallgatás a *consentire videtur* látszatát kelti, hogy az antiszemita sajtóban napról napra ellenünk szórt hazugságokat, rágalmakat és egyoldalú uszító beállításokat hallgatólággal elfogadjuk. Mert míg a szélső jobboldali sajtó egyik oldalról sunyi módon agyonhallgatja a nemzsidó bűnözők cselekedeteit, ugyanakkor a zsidó felekezethez tartozók vétkét öles betűkkel és természetesen mindig zsidó jelzővel kürtöli világgá. Pld. egy „ifjusági vezér”, aki ott állott az egyetem aulájában és gummit botjával vezényelt keresztény kollegáit a védtelen zsidó hallgatók ellen, a keresztény erkölcs és zsidógyűlöletnek ez az elszánt apostola most sorozatosan elkövetett bűncselekmények miatt van letartóztatva. Mikor a bator vezér, nyomában érezte a rendőrség embereit, leugrott a villamosról és egéruton akart kerekelt oldani, ami azonban nem sikerült és így az igazságszolgáltatás kezébe került. Ez a vezér csupán „kisebbségi szépséghibákat” követett el: sikkasztást, csalást, okirat hamisítást és házasság szédelgést, ami szélső jobboldali szemüvegben át regisztrálásra nem érdemes. Jámbor cselekedeteihez felbújtókat is vett igénybe, akik közül az egyiknek azt a derűs megbízatást adta, hogy a felhajtható partik közül lehet az illető zsidó is, a fő, hogy nagy hozománya legyen. Erre persze jó a gyűlölő faj is. Micsoda züllött gondolkodásra vall ennek a közönséges házasság szédelőnek manipulációja. Ilyen alakok bolondítják, a mit sem sejtő jólelkű magyarokat és ezek mértelyezik meg a „társadalmi egysensulyt”.

Az ifjusági vezér aljasságairól óvatosan hallgatott az antiszemita sajtó, amely egyébként nagy fürgeséggel és sippal-dobbal szokta hosszúlere eresztve közölni *Kohn* és *Szwarcz* valutacsempészek manipulációit, amelyeket természetesen legszigorúbban elítélünk, mert a zsidó bűnözők gyalázatosságával semmi néven nevezendő szolidaritást nem vállalunk. A mi feljegyzésünk szerint ugyanis egyformán büntetendő a siber vagy izgató, az árárágító vagy lázító, a csaló vagy botránnyal okozó, az uszoros vagy felforgató. A jogrend nem disztignálhat zsidó, vagy nemzsidó bűnözők között. Sajnálatos azonban, hogy az olvasóközönségnek napról-napra feltárlják az antiszemita front hazugságait és férditéseit, amelyek a romlatlan magyar lelkeket akarják meg-

mértelyezni. Így az egyik szélső jobboldali napilap aláírás nélkül közli egy keresztény urinó levelét, amelyben arról panaszkodik, hogy míg a „*Magyar a magyarért*” akció gyűjtése alkalmával a szegény keresztény munkások szívvel-lélekkel áldozták becsületesebb filléreiket, ugyanakkor a Rombach-utcai lakosok szívtelenül viselkedtek és csak nagy kényszerrel lehetett ott valamit összegyűjteni. Ezzel a hazugsággal szembeállítjuk azt a tényleget, hogy eddig az akció túlnyomó részét éppen a zsidó áldozatkészség hozta össze jóval magasabb számarányban mint azt a felekezeti viszonylat diktálná. Mi ezzel nem hivalkodunk, mert izléstelennek tartjuk a hazafias kötelesség fitogtatását. Nemzeti kötelességteljesítés terén semmiféle felekezeti distinkciót nem ismerünk el, most azonban kényszerűségből kellett erre a körülményre rámutatnunk, hogy antiszemitaék hazug beállításait a közvéleménynek bemutassuk.

Szomorú dekadenciája a mai kornak, hogy a művelt keresztény társadalomból nem hallatják szavukat az igazságszerető kiválóságok, akik végre erőlyesen tiltakoznának a gyűlölőködők herozstráteszi munkája ellen. Apátikusán és bizonyos szomorú fásultsággal nézik a régivágású magyar urak azt az erkölcsi rombolást, amit a gyűlölőködők végeznek nemcsak a védtelen zsidóság, hanem az ország jóhírnevének kiszámíthatatlan kárára. Majd ha a sors ismét helyreállítja a régi magyar lovagias türelmességet és szabadságszeretetet, mint egy rossz álomra fogunk visszagondolni a mai időkre, amikor a vak gyűlölet hullámai borították el a magyar társadalom területét. Felvetjük majd a kérdést, hogyan kerülhetek Rákóczi, Kossuth, Deák, Petőfi, Jókai, a Csákyk, Tiszák országába oly elemek, akik megtagadva a világszerte tisztelt és elismert magyar nobilitást, annak helyébe a társadalmi széthúzást és felekezeti gyűlöletet ültették. Ez az állapot azonban nemcsak bennünket, zsidókat sújt, hanem az egész magyar társadalmat, felekezeti különbség nélkül. Mert eddig megszoktuk, hogy a közhivatalokban jólnevelt, művelt keresztény urak intézik a polgárok ügyeit elfogulatlanul, minden felekezeti és egyéb megkülönböztetés nélkül. Ha azonban a fent körülírt ifjusági vezérek ideológiája által félrevezettet és megmértelyezett új nemzedék kerül majd a hivatalokba, szenvedni fog az egész magyar társadalom, felekezeti és osztálykülönbség nélkül. Ez azután már nem tisztán zsidóügy, hanem az egész hazafias, becsületes magyarság szomorú ügye lesz. Adja a Mindenható, hogy baljóslatom valóra ne váljék.